

35 . Jupa | Comuna: mun. Caransebeș | Județ: Caraș-Severin | Punct: La Drum - Zăvoi (Cetate sau Peste Ziduri) | Anul: 2011

Anul: 2011

Cod RAN: 51038.01

Perioade: Antichitate

Epoci: Epoca romană timpurie

Tipuri sit: tip neprecizat

Categorii sit: Apărare (construcții defensive), Domestic

Autori: Adrian Ardeț, Lucia-Carmen Ardeț, Ana Cristina Hamat

Instituții: Muzeul Județean de Etnografie și al Regimentului de Graniță, Caransebeș, Liceul Teoretic "Traian Doda" Caransebeș, Muzeul Județean de Etnografie și al Regimentului de Graniță, Caransebeș

Raport

În campania arheologică din anul 2003 am investigat doar o parte din interiorul Clădirii XIII (4), urmând ca într-o perioadă următoare să putem definitiva cercetările la întreaga clădire.

Datorită unor măsuri edilitare luate de către mai marii urbei, o parte din Edificiul construit în prima jumătate a secolului al II-lea d. Chr. este abandonat, mai precis 4 m, care lasă loc viitoarei artere ce străbate urbea de la nord la sud, probabil un Cardo Maximus.

Noua clădire se înalță cu aproximativ 1 metru, în unele locuri chiar mai bine.

Cercetarea noastră s-a materializat prin săparea interiorului camerei A, unde la adâncimea de 1,50 m față de actualul nivel am reușit să surprindem un element deosebit. Pe fundațiile Edificiului A /Z3 și Z4 existent anterior sunt ridicate noile ziduri din piatră legată cu mortar. Fundațiile zidurilor vechi au grosimea de 0,70 m și cele care sunt construite peste acestea, au dimensiunea de 0,55 m. Primele sunt realizate din piatră de rău legată cu mortar în alternanță cu ziditură de cărămidă.

În secțiunea S1/2003 au mai fost surprinse încă două ziduri care nu figurau în planul existent. Zidul Z 2 ce se leagă de zidul Z1, se prelungeste cu 4,50 m spre est. În această porțiune acest zid are o grosime de 0,80 m față de 0,60 cât are în camera A.

Tot cu ocazia acestei săpături au mai fost identificate și zidurile Z4 și Z5 ce închid un mic coridor la nordul încăperii A. Nu am reușit să finalizăm cercetările arheologice în interiorul încăperii în campania anului 2002, urmând să efectuăm o săpătură arheologică de suprafață la întreaga încăpere.

Am considerat foarte important ca pentru o restaurare a drumului din oraș (așezarea civilă) să efectuăm o cercetare arheologică sistematică asupra acestuia în dreptul clădirilor II și XIII (4)c cercetare efectuată în campania anului 2002.

La adâncimea de 1,50 m s-au descoperit urmele dărâmurilor de la edificiul A și clădirea II, faza de lemn. La 1 m adâncime, peste aceste dărâmături se constată o primă nivelare pe o porțiune de 6,40 m de pământ amestecat cu arsură și urme de la construcții. Peste acest strat constatăm existența unei pelicule de 0,20 m de pietriș și bolovani ce constituie substructura drumului, peste care s-a depus un strat de pietriș ce conține minereu de fier fiind brun-roșu și care se prezintă în stratigrafia noastră sub forma unei pelicule late de 4 m, foarte bine tasat acoperit de un strat de cca. 0,5 m de pământ brun cu nisip. Aceasta este prima faza de dezvoltare a drumului ce va mai cunoaște câteva etape pe parcursul secolului al III-lea.

De-o parte și de alta, constatăm existența rigolelor late de 1,30 și respectiv 1,10 m în dreptul fiecărei clădiri în parte. Aceste rigole sunt umplute cu straturi succesive de nisip foarte fin rezultat în urma ploilor.

Această fază a drumului roman din oraș corespunde cel mai bine cu evoluția urbană a așezării noastre, la sfârșitul secolului al II-lea și începutul secolului al III-lea.

Obiectivele cercetării de anul acesta se împart în două categorii. Prima dintre ele o reprezintă continuarea cercetării arheologice începute în anul 2002. În campania arheologică din anul 2002 principalul obiectiv al cercetărilor de la Tibiscum-Jupa l-a constituit cercetarea drumului roman în dreptul clădirii II și extinderea săpăturilor în interiorul clădirii XIII (4) precum și conservarea primară a clădirilor III (3) și VI (6) aflate în zona așezării civile. A doua categorie de obiective se referă la conservarea primară a clădirii XIII (4) în zona așezării civile.

Lucrările în zona clădirii nr. XIII (4) efectuate în această campanie continuă săpături mai vechi, realizate în anii 2001- 2002. În campania arheologică din anul 2001 datorită stării precare în care se găseau clădirile componente ale așezării civile de la nord de castrul militar, am inițiat un program de conservare primară concretizat prin lucrări specifice la Clădirile XIII (4), IV (?) și V (5), dezvelite și conservate de către Marius Moga și colaboratori în perioada 1964-1974. Un alt obiectiv important l-a constituit curățarea drumului roman care traversează așezarea civilă și era cunoscut mai mult din fotografiile făcute de către Marius Moga și prezente în expoziția Muzeului Rezervației Arheologice de la Tibiscum. Drumul care străbate așezarea civilă are o lățime de 7 m și este pavat cu lespezi de calcar este considerat o arteră comercială a orașului antic.

Săpăturile au început pe data de 01.09.2011, în zona din vecinătatea clădirii XIII(4), pe o porțiune de zece metri. Secțiunea, astfel trasată are dimensiunile de 10 x 4 m, profilul de sud îl reprezintă zidul clădirii XIII, ea fiind paralelă cu drumul roman. Lucrările au fost mult îngreunate de distrugerea provocată de construirea în acest loc a morii din Jupa, edificiu modern a cărui construcție a distrus vestigiile antice și o bucată din drumul roman până la adâncimea de 1 m.

La finalul campaniei, a fost atinsă o adâncime de 1, 65 m, dezvelindu-se un edificiu cu o suprastructură din lemn pe fundații de piatră și cărămidă legate cu mortar - orientat NV, situat în vecinătatea clădirii XIII (4). Distanța între edificiul nou descoperit și clădirea XIII (4) este de 2, 25 m.

Din punct de vedere stratigrafic nivelul 1 se află la adâncimea de 1,65 m și se compune din podeaua edificiului, executată din chirpic ars, din care se mai păstrează o mică parte, 90 x 0, 50m. aceasta care coboară începând de la metrul 6, până la adâncimea de 1, 80 m, sugerând existența unei pivnițe sau tasarea accentuată a solului. Zidurile au o substrucție din piatră de râu și cărămidă, legate cu mortar, peste care a fost așezat un strat de lutuială pentru a menține bârnele din care era construit peretele. Construcția a fost dezafectată în momentul refacerii drumului. Nivelul 2, este un nivel de dărâmtură provenită din construcția dezafectată, nivel care conține piatră de râu, bucăți de cărămidă și țigle, bucățele de mortar, cărbune, provenite din prăbușirea edificiului mai sus menționat. Pe unele dintre cărămizi se poate observa ștampila MID. Nivelul 3 corespunde unei nivelări a construcțiilor dezafectate, făcută cu lut tasat, cu scopul de pregăti locul pentru o altă construcție. Restul straturilor au fost deranjate de construcția modernă a morii, astfel că nu mai este posibilă o analiză stratigrafică între carourile 5 și 10.

Zidul perimetral al clădirii XIII(4) (2, 9 x 1 m) a fost dezafectat în antichitate, fiind scos în apropierea drumului roman, iar înspre profilul de nord, piatra a fost scoasă în antichitate, fiind lăsat pe loc doar mortarul care o încadra. Lângă zidul clădirii XIII(4) a ieșit la iveală o parte din drumul roman 1, 65 x 1, 50 m, spart de o groapă antică, care a fost umplută apoi cu bucăți de cărămidă, țigle, piatră spartă și mortar. Zidul are fundația de 0, 75 m, fiind distrusă în partea superioară. Fundația drumului acoperă dărâmătura provenită din dărâmarea edificiului cu pereți de lemn, aflat în apropierea primei faze a drumului.

Cele două edificii cercetate de noi în campania arheologică din septembrie 2011, se înscriu în tipul clădirilor adaptate nevoilor comerciale, cu fațadă îngustă, amplasată lângă drumul imperial.

Materialul arheologic este destul de sărac și este reprezentat doar prin câteva fragmente ceramice, cuie și cărămizi, aflate mai ales în nivelul de dărâmtură sau pe podeaua edificiului descoperit. Dintre piesele mai deosebite putem aminti fragmente de vas ceramic, pictat, aplică de bronz, mărele de sticlă, fragment de scoică.

Acest tip de edificiu a fost construit din materialele de construcție reprezentate prin piatră de râu, țigle, cărămizi și lemn.

Din punct de vedere cronologic, așa cum rezultă din situația stratigrafică am reușit să surprindem

momente cruciale în dezvoltarea orașului antic.

Nivelele unu și doi reprezintă etapele construcțiilor din lemn, cu fundații de piatră și cărămidă cu mortar, dezafectate în urma lărgirii drumului de acces în așezare. Edificiul dezvelit parțial, își leagă existența de rolul comercial al așezării. Fiind situat la artera principală, îndeplinea probabil și un rol comercial, pe care cercetările viitoare îl vor demonstra.

Odată terminată cercetarea sistematică la clădirea XIII (4), vom începe lucrările de conservare primară, prin refacerea zidăriei și punerea în valoare a acestei construcții.

Pentru campania arheologică din anul 2012 propunem continuarea lucrărilor de dezvelire a edificiului nou descoperit și conservarea lui.

În vederea elucidării numeroaselor întrebări privind acest obiectiv arheologic se pune problema continuării cercetărilor arheologice și punerii în valoare a întregii zone cercetate până în prezent printr-o acțiune conjugată la care să participe și autoritățile locale prin sprijinirea unui program de conservare și valorificarea acestei importante zone arheologice din România. [Adrian Ardeț].

Informații suplimentare online

[Raportul 4736 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapservet Cimec.ro](#)
